

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,
za obdobje 15. 12. 2019

Število objav: 7

Internet: 7

Spremljane teme:

Inženirska dejavnost, ...: 0

Inženirska zbornica ...: 0

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 3

Zakon o ... načrtovanju: 0

Zakon o ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 0

Evidenca stavbnih zemljišč: 0

Svetovni gradbeni forum 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 4

Internet	Naslov	Narejeno v Nemčiji ni več blagovna znamka, ki se prodaja sama od sebe		
Zaporedna št. 1	Medij	Delo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 14. 12. 2019		
Stran v zbirki: 8	Avtor	Barbara Žimic		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...javne infrastrukture skrčila za 6,5 odstotka. Lani je sicer država sredstva za investicije povečala za več kot deset odstotkov, a ker so hkrati cene v gradbeništvu narasle za pet odstotkov, je velik del teh sredstev izpuhtel v višjih cenah. V tem trenutku zato dodatno zvišanje javnih investicij ne bi imelo želenih...			

Internet	Naslov	Moja dežela in njeni oglasi		
Zaporedna št. 2	Medij	Delo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 14. 12. 2019		
Stran v zbirki: 11	Avtor	Saša Bojc		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...inšpektorata, kot zahtevnejši objekt pod gradbeno inšpekcijo, če je enostaven, pa v pristojnost občine, te pa področje urejajo vsaka po svoje. Po novem gradbenem zakonu imajo občinski inšpektorati namreč večja pooblastila, a mnoge občine se prav tako srečujejo s pomanjkanjem inšpektorjev ali pa jih sploh nimajo. Ker oglasi...			

Internet	Naslov	MB-TEDEN) Luknje		
Zaporedna št. 3	Medij	Vecer.com, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 14. 12. 2019		
Stran v zbirki: 14	Avtor	Nina Ambrož		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...delati biznisa in zastopati svojih podjetniških interesov. Gre za nepremičninsko družbo povezano z vplivno družino Polanič, ki obvladuje več področij, od gradbeništva (Pomgrad) do prehrane (Panvita). Tudi kakšnega političnega in medijskega strica poznajo. OGLAŠEVANJE Kaj sledi, lahko predvidevamo. Ker se cikli ponavljajo....			

Internet	Naslov	Slovenci nismo prav produktivni. Kaj delamo narobe?		
Zaporedna št. 4	Medij	Finance.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 14. 12. 2019		
Stran v zbirki: 17	Avtor	Miran Varga		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...odpravljanje napak. Izzivi poslovnega okolja narekujejo agilnejše poslovanje Sabina Sobočan iz podjetja Varis je predstavila spremenljive razmere v panogi gradbeništva , ki vplivajo na njihovo delo. »V preteklosti smo se na naročila lahko zanesli z vsaj 80-odstotno gotovostjo. Danes pa jih lahko kupci večkrat spreminjajo,...			

Internet	Naslov	Krajani dvomijo, da bo sistem učinkovit		
Zaporedna št. 5	Medij	Pomurje.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 14. 12. 2019		
Stran v zbirki: 19	Avtor	Majda Horvat		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...bil dosedanji. Poudaril je, da je zaradi prepovedi spuščanja padavinske vode v fekalno kanalizacijo občina dolžna vzpostaviti ločena sistema, po novi gradbeni zakonodaji pa brez tega tudi ni mogoče graditi novih stanovanjskih objektov. Lipnica slabo vzdrževana Župan se strinja z ugotovitvami krajanov, ki pravijo, da potok...			

Internet	Naslov	Narejeno v Nemčiji ni več blagovna znamka, ki se prodaja sama od sebe		
Zaporedna št. 6	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 14. 12. 2019		
Stran v zbirki: 24	Avtor	Barbara Žimic		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...javne infrastrukture skrčila za 6,5 odstotka. Lani je sicer država sredstva za investicije povečala za več kot deset odstotkov, a ker so hkrati cene v gradbeništvu narasle za pet odstotkov, je velik del teh sredstev izpuhtel v višjih cenah. V tem trenutku zato dodatno zvišanje javnih investicij ne bi imelo želenih...			

Internet	Naslov	Moja dežela in njeni oglasi		
Zaporedna št. 7	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 14. 12. 2019		
Stran v zbirki: 27	Avtor	Saša Bojc		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...inšpektorata, kot zahtevnejši objekt pod gradbeno inšpekcijo, če je enostaven, pa v pristojnost občine, te pa področje urejajo vsaka po svoje. Po novem gradbenem zakonu imajo občinski inšpektorati namreč večja pooblastila, a mnoge občine se prav tako srečujejo s pomanjkanjem inšpektorjev ali pa jih sploh nimajo. Ker oglasi...			

[NEMČIJA](#) | [KRIZA](#) | [EKONOMIJA](#)

Narejeno v Nemčiji ni več blagovna znamka, ki se prodaja sama od sebe

Nemško gospodarstvo se je že dvakrat le za mišjo dlako izognilo tehnični recesiji in tudi napovedi niso pretirano rožnate.

Objavljeno

14. december 2019 06.00

Posodobljeno

14. december 2019 06.00

Odpri galerijo

Nemška avtomobilska industrija, ki jo do nedavnega še veljala za alfo in omego v panogi v svetu, je tista, ki jo je padec svetovnega povpraševanja najbolj prizadel. FOTO: Reuters

[Barbara Zimic](#)

Globoko ekonomsko krizo, ki je leta 2008 pretresla svet, je Nemčija preživela samo z nekaj praskami. V povprečju je v zadnjih desetih letih dosegala okoli enoinpolodstotno gospodarsko rast. To na prvi pogled ni videti veliko, a je za razvito veliko gospodarstvo spodoben rezultat. Brezposelnost je v tem času padla na rekordno nizkih pet odstotkov. Era kanclerke Angele Merkel se bo v zgodovino zapisala kot eno ekonomsko najugodnejših obdobjev v nemški zgodovini.

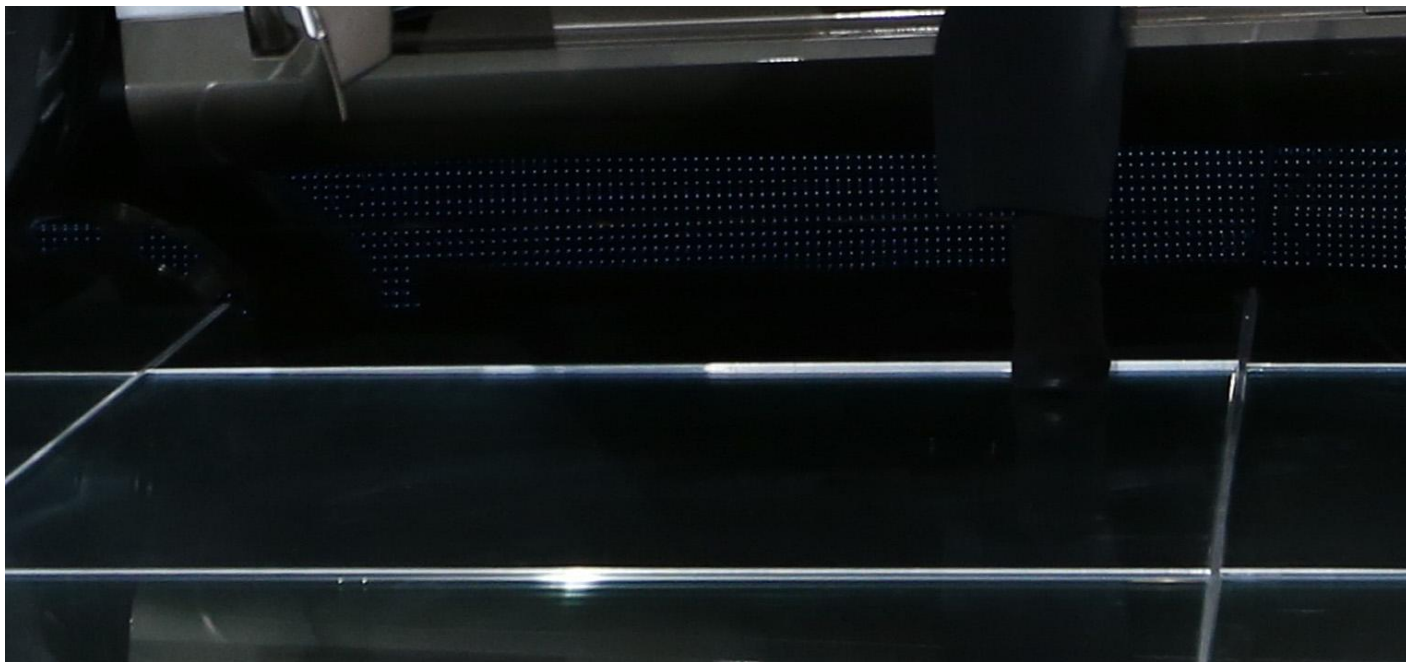
Kot vsaka »pravljica« se je tudi zgodba o nemškem gospodarskem vzponu začela krhati. Gospodarska rast od lanskega leta upada. Nemško gospodarstvo se je že dvakrat le za mišjo dlako izognilo tehnični recesiji in tudi napovedi niso pretirano rožnate. Prihodnje leto naj bi se BDP zvišal za manj kot odstotek – če upoštevamo dejstvo, da bo več delovnih dni, komaj za pol odstotka. Za to so krivi že znani zunanji dejavniki: trgovinska vojna med Kitajsko in ZDA in posledično krčenje trgovine, padajoče povpraševanje po nemškem izvozu, brexit in druga globalna trenja ter spremembe v globalnih proizvodnih verigah.

Razlog, da so trenja v globalni ekonomiji relativno močno prizadela nemško gospodarstvo, tiči v dejstvu, da je Nemčija v primerjavi z drugimi velikimi razvitimi gospodarstvi precej bolj odvisna od izvoza. Velika razvita gospodarstva se večinoma precej bolj zanašajo na domačo potrošnjo kot na izvoz. Za nekatere ekonomske in politične analitike je nemški ekonomski model velika hiba, za druge znak moči gospodarstva. Kot je za *Delo* povedal Nils Jannsen s kielskega Inštituta za svetovno gospodarstvo, visok delež izvoza dokazuje, da so nemška podjetja dobro vpeta v svetovno ekonomijo. »To lahko kratkoročno vodi v večja konjunktura nihanja, dolgoročno pa zagotavlja višjo blaginjo.«

Gospodarski model: parazitiranje

A za nekatere, predvsem tuje kritike, pa ne izključnozanje, to na drugi strani pomeni, da Nemčija raste na račun svojih partnerjev. Ameriški predsednik Donald Trump in francoski predsednik Emmanuel Macron sta nemški gospodarski model označila za, grobo rečeno, parazitiranje. Nemčija z zategovanjem pasu, stiskanjem plač (slednje so se sicer v zadnjih nekaj letih vendarle začele precej dvigati), varčevanjem, proračunskimi presežki in rekordnimi presežki v plačilni bilanci destabilizira ekonomska razmerja znotraj EU. Pa tudi širše, na primer v odnosu do ZDA, zaradi česar Trump še vedno grozi s carinami.

Era kanclerke Angele Merkel se bo v zgodovino zapisala kot eno ekonomsko najugodnejših obdobij v nemški zgodovini. FOTO: Reuters

Hans Kundnani, avtor knjige *Paradoks nemške moči*, sicer raziskovalec na Kraljevskem inštitutu za mednarodne zadeve v Londonu, je v nedavnem prispevku za *Frankfurter Allgemeine Zeitung* med drugim zapisal, da je premislek o nemškem ekonomskem modelu, ki temelji na izvozu, bržčas največji izziv za nemško politiko. Visoki trgovinski presežki nemškega gospodarstva so poskrbeli za nejevoljo partnerjev na nasprotni strani. Kundnani opozarja, da Nemčija v evrskem območju močno otežuje izravnavo makroekonomskih neravnovesij med državami in ogroža dolgoročen obstoj skupne valute. In v teh trditvah ni osamljen. Tudi v nemški ekonomski srenji je že mogoče najti glasove, ki opozarjajo, da se bo Nemčija vendarle morala odpraviti črni ničli in začeti več investirati.

Investicijskih potreb je več kot dovolj; mobilno telefonsko omrežje je preluknjano bolj kot švicarski sir, gre reklo v Nemčiji; obnove potrebnih je na tisoče mostov in kilometrov cest, z avtocestami vred; digitalizacija industrije je šele na začetku; avtomobilska industrija je na prelomnici; v zdravstvu, šolstvu, varstvu predšolskih otrok je manko zaposlenih ponekod že tako velik, da so ustanove prisiljene zapirati svoja vrata. Za lažjo predstavo: delež BDP, ki ga Nemčija namenja za investicije, se je od leta 2000 znižal z 21 na 17 odstotkov. V Nemškem inštitutu za ekonomske raziskave DIW so izračunali, da manko investicij v državi na podlagi tega padca znaša okoli 40 odstotkov BDP ali en trilijon evrov. Na inštitutu opozarjajo, da skromne investicije ogrožajo dolgoročno rast.

Jannsen se strinja, da investicije dolgo časa niso bile v središču pozornosti ekonomske politike. »Od leta 2001 se je vrednost javne infrastrukture skrčila za 6,5 odstotka. Lani je sicer država sredstva za investicije povečala za več kot deset odstotkov, a ker so hkrati cene v **gradbeništvu** narasle za pet odstotkov, je velik del teh sredstev izpuhtel v višjih cenah. V tem trenutku zato dodatno zvišanje javnih investicij ne bi imelo zelenih učinkov, saj so kapacitete prezasedene in bi bil učinek le dodatna rast cen. Bolj smiselno bi bilo dolgoročno stabilizirati raven sredstev za investicije, še zlasti na lokalni ravni, saj so prav občine najbolj odgovorne za javne investicije. Na ta način bi investicije bile manj odvisne od konjunkturalnih nihanj,« predlaga Jannsen in se tako pravzaprav zavzema za razrahljanje fiskalnega pravila, ki ga je Nemčija v ustavo zapisala leta 2009 in še posebej negativno vpliva prav na zadolževanje na lokalni in regionalni ravni.

Akutni problem – kriza v avtomobilski industriji

Vlada Angele Merkel se izzivov vsaj deloma zaveda, a vprašanje je, ali se jih loteva na pravem koncu oziroma ali so razmere že dovolj kritične, da bi se jih resneje lotila. Za zdaj vse kaže na to, da so v nemški vladi z razmerami v gospodarstvu zadovoljni. Proračun za prihodnje leto znova sledi cilju tako imenovane črne ničle oziroma izravnane proračuna. Minister za gospodarstvo Peter Altmeier je sicer zastavil »nov« industrijsko politiko države, napovedal investicije v e-mobilnost, financiranje razvoja baterij za električna vozila, e-polnilnic na cestnem omrežju, razvoj umetne inteligence, digitalizacijo industrije. V vladi se poigravajo tudi z idejo o zaostrovanju prevzemnih pogojev za tehnološko najnaprednejša podjetja. Zbodel jih je predvsem prevzemni pohod kitajskih podjetij, konkretnije prevzem Kuke. V vladi se namreč bojijo, da bi jim iz rok spolzele najnaprednejše tehnologije, še zlasti vse, ki slišijo na ime internet stvari in pri katerih so trenutno v ospredju v ZDA in nekateri azijski velikani.

Nils Jannsen opozarja, da bo morala vlada prej ali slej znova začeti razmišljati o ukrepih, ki bodo spodbujali rast. Trenutna upočasnitev rasti je, kot pravi, še najmanjši problem. Bolj ga skrbijo dolgoročni trendi, namreč staranje prebivalstva, ki bo močno znižalo potencialno rast nemškega gospodarstva. Vlada bo morala začeti sprejemati reforme, ki bodo zagotavljale dolgoročno stabilnost socialnih sistemov, zaposlene spodbujale k daljši delovni dobi in spodbujale investicije.

A trenutno mora nemško gospodarstvo poiskati rešitve za prvovrsten akutni problem – krizo v avtomobilski industriji. Res je, da je Tesla napovedala, da bo prvo tovarno električnih vozil v Evropi gradila v Nemčiji, kar naj bi dokazovalo, da je ta država še vedno svetovno številka ena v tej industriji. A prav nemška avtomobilska industrija je tista, ki jo je padec svetovnega povpraševanja najbolj prizadel. Do nedavnega je še veljala za alfo in omego v panogi v svetu, zdaj pa dokazuje, kako hitro je lahko primat načet. Za gonilo panoge je dolga leta veljal dizelski pogon. Vsako leto so bili motorji učinkovitejši in manj pogoltni, a afera z izpusti je razkrila, da so nemški avtomobilski velikani ohranjali primat s kopico umazanih laži. Ko so bile laži razkrite, se je zgodba o uspehu sesula kot hišica iz kart. Medtem so nemško avtomobilsko industrijo konkurenti začeli prehitovati po desni z električnimi in samovozečimi vozili, s pametnimi sistemi in umetno inteligenco. Namesto da bi električna vozila prodajali BMW, Volkswagen, Audi in Mercedes, jih prodaja Tesla.

Za gonilo panoge je dolga leta veljal dizelski pogon. Vsako leto so bili motorji učinkovitejši in manj pogoltni, a afero z izpusti je razkrila, da so nemški avtomobilski velikani ohranjali primat s kopico umazanih laži. Ko so bile laži razkrite, se je zgodba o uspehu sesula kot hišica iz kart. FOTO: Reuters

Hkrati z e-mobilnostjo, pri kateri so Nemci povsem zaspali, je industrija utrpela šok še zaradi splošnega padca povpraševanja zaradi slabitve svetovnega gospodarstva, ki ga je v veliki meri povzročila trgovinska vojna med ZDA in Kitajsko. Padec povpraševanja je celo večji, kot je bil ob ekonomski krizi leta 2008, ko je nemška vlada priskočila na pomoč avtomobilski industriji s finančnimi injekcijami. Danes o podobnem paketu vlada ne razmišlja, je pa uvedla subvencije za nakupe električnih vozil.

Nemški avtomobilski velikani drug za drugim napovedujejo množična odpuščenja. Skupaj bo samo v nekaj letih v panogi zaposlenih za približno 30.000 manj ljudi. Gre za tektonske spremembe. Ne le v panogi, ampak tudi v celotnem nemškem gospodarstvu. Avtomobilska industrija, skupaj z dobavitelji in pomožnimi dejavnostmi, zaposluje kar okoli dva milijona ljudi. Je daleč največja panoga v predelovalnih dejavnostih in predstavlja velik delež izvoza, ki pa se od leta 2017 vztrajno krči. Carl Friedrich Benz, nemški avtomobilski pionir, danes zagotovo ne bi bil najbolj srečen.

V *Spieglu* so se ne tako davno spraševali, ali je nemško avtomobilsko industrijo sploh še mogoče rešiti. Predsednica CDU Annegret Kramp-Karrenbauer je na kongresu stranke, ki zadnje štiri vladne mandate kroji ekonomsko politiko države, potarnala, da se nemška industrija hvali s patenti izpred stotih let, vprašanje pa je, ali se bo lahko s kakšnim pohvalila tudi čez sto let. Čeprav ta stavek nemški industriji deloma dela krivico, pove tudi, da je nemška industrija vsaj deloma zaspala na starih lovorikah. Še posebej, ko gre za nove tehnologije, povezane z internetom stvari.

Samo drobtinice niso več dovolj

Nemci se radi pohvalijo, da je njihova industrija močna in izvozno uspešna zaradi kakovosti. *Narejeno v Nemčiji* je blagovna znamka, ki se prodaja sama od sebe. A vsi o tem niso tako prepričani. David Milleker, analitik iz Union Investment, je nedavno za finančni časnik *Capital* opozoril, da se izvozni primat nemške industrije v EU izteka. Pa ne zato, ker bi padla kakovost, kar bi pričakovali, če je izvoz odvisen predvsem od kakovosti, ampak zato, ker v industriji pešajo stroškovne prednosti. Nemčija je na prelomu v novo tisočletje veljala za bolnika Evrope, s trdovratno visoko brezposelnostjo in skromno gospodarsko rastjo. Nemci so se odločili stisniti zobe. Vlada socialdemokrata Gerharda Schröderja je skozi parlament spravila obsežno reformo *Agenda 2010*, ki je Nemce s prek 15-letno stagnacijo plač prisilila v varčevanje, podjetjem pa omogočila povečati cenovne konkurenčne prednosti glede na trgovinske partnerice.

Si predstavljate, da bi v Sloveniji dejali, da plač ne bomo višali 15 let, da bi pomagali izvoznemu gospodarstvu? Si predstavljate, da bi francoski predsednik Emmanuel Macron povedal Francozom kaj podobnega? Francozi bi ga dali na giljotino! Ne pa Nemci. Nemci so v dobro države in njenega gospodarstva pripravljeni požreti tudi dolgoletno stagnacijo plač. Kot so se bili pripravljeni po drugi svetovni vojni odpovedati vsem svojim prihrankom, da bi pomagali zagnati gospodarstvo in obnoviti državo. Ni splošno znano, a Nemci so ob koncu druge svetovne vojne v dobro gospodarstva določili valutno menjavo, ki je državljanom prihranke spremenila v prah.

Kakšna bo torej prihodnost nemškega gospodarstva? Bržčas se je mogoče strinjati z Annegret Kramp-Karrenbauer, da nemška industrija morda ni vedno prva v inovacijah, da pa se zna prilagoditi in nadomestiti zaostanek. FOTO: Reuters

Tega je zdaj konec. Plače v Nemčiji se zadnja leta višajo in zahteve delojemalcev ne pojenjajo. Stavke z zahtevo po zvišanju plač za več odstotkov so postale stalnica v skoraj vseh panogah. Nemci niso več zadovoljni zgolj z drobtinicami. Dohodkovna neenakost se večja, nezadovoljstvo med ljudmi s socialno-ekonomskim modelom države pa posledično narašča. O tem, zakaj je Nemčiji v zadnjih desetih letih šlo tako dobro, je bilo prelitega že veliko črnila: podcenjen nemški evro, politika nizkih obrestnih mer ECB, stagnacija plač, kitajski uvoz ... Osredotočimo se na kitajski šok. Mnoge države so z vzponom Kitajske čutile močan glavobol, nemškemu gospodarstvu pa je odpiranje Kitajske koristilo. Po dostopnih izračunih je v Nemčiji zaradi vstopa Kitajske v mednarodne trgovinske in proizvodne tokove nastalo več delovnih mest, kot jih je izginilo, natančneje okoli 400.000. Nemčiji je, po zaslugi specifične strukture izvoza, v kateri velik delež predstavljajo investicijske dobrine (stroji) in avtomobili, uspelo izkoristiti večje povpraševanje Kitajske po specifičnih tehničnih proizvodih, v katerih je Nemčija že od nekdaj svetovna velesila.

Kakšna bo torej prihodnost nemškega gospodarstva? Bržčas se je mogoče strinjati z Annegret Kramp-Karrenbauer, da nemška industrija morda ni vedno prva v inovacijah, da pa se zna prilagoditi in nadomestiti zaostanek. Na to je, ko vrag vzame šalo, pripravljeno tudi ljudstvo, kar so Nemci že večkrat dokazali. Je pa hkrati tudi res, da se tokrat inovacije dogajajo predvsem v storitvenem segmentu gospodarstva in storitve niso tista dejavnost, po kateri bi Nemci kakorkoli sloveli v svetu v pozitivnem smislu. Nemško gospodarstvo je tako pred dvojnimi izzivi: reformirati bo moralo ključno predelovalno panogo in spremeniti tudi svoj pogled na pomen storitev v ustvarjanju BDP. V nasprotnem bodo nemški politiki še dolgo zaman iskali nemška podjetja na lestvici največjih na svetu.

18:04

<https://www.delo.si/magazin/zanimivosti/moja-dezel...>

1 / 3

[SOBOTNA TEMA](#) | [OGLAŠEVANJE V JAVNEM PROSTORU](#) | [KRAJINSKA ARHITEKTURA](#)

Moja dežela in njeni oglasi

Ne povsem jasna zakonodaja, pomanjkljiv nadzor in iznajdljivost oglaševalcev se zrcalijo v poplavi oglasov, ki degradirajo javni prostor, identiteto krajev in krajine

Objavljeno
14. december 2019 18.00

Posodobljeno
14. december 2019 18.00

Odpri galerijo

V občini Škofja Loka je največ oglasov na kozolcih. Arhiv Landezine

[Saša Bojc](#)

Oglasi se ne vsiljujejo le s televizijskih in računalniških zaslonov, »izdelki v akciji« kričijo tudi s pročelij stavb, travnikov, koruznih polj in zakrivajo poglede na gorske vršace, za povrh jih ne moremo ne ugasniti ne prevrteti. »Spreminjajo slovensko krajino, kakovost bivanja v mestih in krajih, podoba mesta, varnost na cesti pa tudi to, kako ljudje razumemo sebe v javnem prostoru in družbi,« opominja krajinska arhitektka, docentka z Biotehniške fakultete UL Darja Matjašec. Dodaja, da je Slovenija ena redkih držav, če ne celo edina v Evropski uniji, ki nima jasno reguliranega oglaševanja na prostem.

To potrjuje že izlet čez avstrijsko mejo, kjer naenkrat zavlada brezglasni zen, krajina, ki je ne poseljujejo oglasi. »V Avstriji so kriteriji za občestno oglaševanje zunaj naselij tako strogi, da je zaradi varnosti v prometu oglaševanje skorajda nemogoče. Za vsak oglas je treba pridobiti dovoljenje, izdajo ga le, če ugotovijo nujen ali javni interes. Podobno je na Švedskem, Danskem, Nizozemskem ..., še posebno strogi so v Franciji. Med drugim je prepovedano oglaševanje na zgodovinskih in naravnih spomenikih, v nacionalnih in naravnih rezervatih, pa tudi na stebrih za elektriko, telekomunikacije, javno razsvetljavo, določene so stroge tehnične zahteve glede gostote ...« pripoveduje sogovornica.

11 dokumentov, 3 ministrstva, 3 inšpektorati pa še občine

Pri nas to področje ureja devet zakonov in dve uredbi ter sodi v pristojnost treh ministrstev (ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ministrstvo za okolje in prostor, ministrstvo za infrastrukturo) in pripadajočih inšpektoratov, z zakonom o urejanju prostora pa tudi v pristojnost in ukrepanje občin. Njihovi predstavniki so na nedavnem simpoziju *Oglaševanje v javnem prostoru* (v organizaciji platforme Landezine) v en glas ugotavljali, da imamo ustrezno zakonodajo, slabše je pri nadzoru in izvajanju sankcij, deloma tudi zaradi premajhnega števila inšpektorjev, poleg tega imajo ti za prioriteta področja tista, ki bi lahko ogrozila zdravje in življenje ljudi, živali ter premoženje večje vrednosti. Najprej je treba poskrbeti, da so varne hrana, voda, stavbe, ceste in podobno.

Postopke odstranjevanja oglasov s kmetijskih zemljišč so na inšpektoratu za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (na podlagi zakona o kmetijskih zemljiščih) začeli leta 2015, a so prvo potrjeno odločbo z upravnega sodišča prejeli šele predlani. In na njeni podlagi lahko nadaljevali delo. Na leto uvedejo 40 inšpekcijskih postopkov, ki se končajo z odstranitvijo oglasa. A kljub temu se dogaja, da na isti parceli kmalu zatem postavijo novega in potem je na novo treba začeti tudi postopek za ponovno odstranitev. Za učinkovitejše delo bi potrebovali predvsem jasnejši zakon o kmetijskih zemljiščih, ugotavljajo, saj so edine oprijemljive besede, na podlagi katerih lahko ukrepajo, da je kmetijska zemljišča treba uporabiti v skladu z njihovim namenom.

Po zakonu pa je minimalna obdelava kmetijskega zemljišča že to, da je trava pod oglasnim panojem pokošena enkrat na leto. Postopke bi skrajšali že z implementacijo določila, da je oglaševanje na kmetijskih zemljiščih povsem prepovedano in da je za nezakonito postavitve odgovoren lastnik parcele. Tako bi takoj imeli zavezanca v postopku in ne bi bilo več treba iskati lastnika oglasnega panoja, lastnika konstrukcije ali zakupnika dela parcele, so pojasnili.

Oglasni panoji so tudi minornega pomena z vidika inšpektorata za okolje in prostor oziroma gradbene inšpekcije. Poleg tega je ta pristojna le za nadzor oglasov, ki potrebujejo gradbeno dovoljenje. V večini primerov pa so oglasi oziroma njihovi panoji enostavni objekti, ki ga ne potrebujejo ali sploh ne sodijo med objekte – ker so premični, nameščeni na vozila, table, fasade ali ograje. V tem primerih gradbena inšpekcija nima pristojnosti. Lahko pa omejitev pri postavljanju panojev določijo občine v občinskem prostorskem načrtu in so s svojimi (med)občinskimi inšpekcijami pristojne tudi za nadzor in sankcije. Kot so zapisali na gradbenem inšpektoratu, niso v preteklem obdobju odstranili nobenega objekta, ki bi imel funkcijo oglaševanja.

Povišali kazni

Oglasi, ki stojijo ob državnih cestah, sodijo v pristojnost inšpektorata za infrastrukturo, ki je prav zaradi porasta prijav in problematike oglaševanja že predlani povečal nadzor. Lani so opravili 365 pregledov in uvedli 213 inšpekcijskih postopkov ter izrekli za 91.200 evrov glob, do letošnjega oktobra že za 115.000 evrov. To jim je, kot so pojasnili, omogočila zaostritev cestnoprometne zakonodaje leta 2010, s katero so lahko posegli tudi v uporabo že obstoječih objektov. Kazni so zvišali z 200 evrov na 2000 za posameznike ter z 2000 evrov na 8000 za pravne osebe, ki brez soglasja postavijo oziroma uporabljajo objekt za obveščanje in oglaševanje na območju državne ceste ali ga postavijo v nasprotju s pogoji iz soglasja.

Ker ob avtocestah ni dovoljeno postavljati oglasnih objektov v varovalnem pasu 40 metrov, jih iznajdljivi oglaševalci postavijo na 41. meter in za povrh še večje. Če je to na njivi ali travniku, pride v pristojnost kmetijskega inšpektorata, kot zahtevnejši objekt pod gradbeno inšpekcijo, če je enostaven, pa v pristojnost občine, te pa področje urejajo vsaka po svoje. Po novem **gradbenem zakonu** imajo občinski inšpektorati namreč večja pooblastila, a mnoge občine se prav tako srečujejo s pomanjkanjem inšpektorjev ali pa jih sploh nimajo. Ker oglasi zakrijejo tudi kulturno dediščino, na inšpektoratu za kulturo in medije vsako leto prejmejo od pet do deset prijav domnevnih nepravilnosti, a jih v skladu s prostorsko zakonodajo običajno prav tako predajo občinski inšpekciji.

Najbolj kaotične so razmere v urbanem prostoru. »Pravna orodja za odstranjevanje oglasnih panojev so tam veliko bolj kompleksna, saj imamo opravka z različnimi spremenljivkami: javno/zasebno, začasno/stalno, temeljeno/obešeno in podobno. Kombinacije teh spremenljivk tvorijo posebne pravne statute, ki jih je težje urediti v enem zamahu. Toda tudi v odprti krajini, zunaj poselitvenih območij, še ni dobro definirano, ali so oglasi v skladu z zakoni ali ne. Mora biti jasno. Je pa v pripravi odlok o urejanju podobe naselij in krajine, ki je aktualen odgovor države na problem oglasnih panojev, čeprav bržkone ne bo prinesel sprememb v obsegu, kot bi si jih želeli,« poudarja krajinski arhitekt Zaš Brezar, pobudnik nedavnega simpozija.

Krajinski arhitekt dr. Maji Simoneti se zdi sporen prav prenos odgovornosti na občine oziroma lokalne skupnosti. »Občina, ki se znajde v slabem finančnem položaju, namreč lahko celo demokratično sklene in dovoli postavitve oglasnih objektov, da pridobi nekaj denarja. Poleg tega to ni lokalno vprašanje, nič drugače ni, če gre za Litijo ali Jesenice. Glede tega je smotno uvesti enotna državna pravila, ne da so od občine do občine različna. Ravnanje s krajino moralo biti kot ravnanje s pitno vodo, od zgoraj navzdol, torej od države k lokalnim skupnostim, kar narekuje tudi evropska konvencija o krajini Sveta Evrope.«

V večini evropskih držav imajo Foto Arhiv Landezine

Prvi v Evropi je bil Grenoble

Prvi večji kraj v Evropi, kjer so mestne oblasti po izteku pogodbe s podjetjem, ki trži oglase, prepovedale oglaševanje na ulicah, je bil Grenoble v Franciji. Še vedno aktualni župan Eric Piolle je želel manj stresno in agresivno ter bolj ustvarjalno mesto, da bi prebivalci namesto pozivanja k potrošništvu lahko opazovali okolico, s tem krepili identiteto, javni prostor pa bi vnovič postal bivalni prostor. Odstranili so 326 tabel oziroma več kot 2000 kvadratnih metrov oglaševalskih površin in namesto njih zasadili 50 dreves, izpad prihodkov pa »nadomestili« z varčevanjem na drugih področjih.

Prepovedi veljajo tudi v ameriških zveznih državah, med drugim v Vermontu, Mainu, na Havajih in Aljaski, med mesti, ki so najbolj drastično opravila z oglaševanjem, je São Paulo v Braziliji. Pred dvanajstimi leti je župan Gilberto Kassab implementiral zakon, s pomočjo katerega so v samo enem letu odstranili 15.000 jumbo plakatov in 300.000 (velikih) napisov in oglasov nad trgovinami. Sledil je Chennai v Indiji, leta 2011 so v Parizu predstavili načrte za zmanjšanje števila oglasov za tretjino, štiri leta pozneje so, denimo, v Teheranu 1500 oglasnih panojev za deset dni prelepili z umetniškimi deli ...

Rešitev je več. V boj se je ob lanskem prevzemu funkcije sistematično podal tudi škofjeloški župan Tine Radinja s sodelavci. »Pogledali smo, kako lahko čim hitreje ukrepamo. Večina oglasov, ki zakrivajo škofjeloške vedute, grad in cerkve, je na kozolcih. Ob glavnih prometnicah jih je 18 v funkciji oglaševanja, postavljenih večinoma na kmetijskih zemljiščih, na območjih kulturne dediščine, v varovalnem pasu ceste ... Lastnike smo povabili na razgovor, a so se odzvali le trije in se za odstranitev oglasov niso odločili, po neuradnih informacijah zanje dobijo vsaj 600 evrov na leto, kar za kmetovalca ni malo. Oglaševalske objekte, ki niso postavljeni v skladu z zakonodajo, smo tako prijavili pristojnim inšpektoratom, tudi za kulturo, vendar postopki še niso končani. Sami smo odstranili eno oglasno sporočilo na državnem zemljišču, s pomočjo inšpekcije za ceste pa še en jumbo plakat in nekaj manjših oglasnih sporočil. A smo iskali pozitivne spodbude. Za kozolce, ki niso v funkciji oglaševanja, smo razpisali subvencioniranje obnove in za to namenili 10.000 evrov. Ob prvem razpisu smo prejeli tri vloge,« je pojasnil Radinja.

»Ravnanje s krajino bi moralo biti kot ravnanje s pitno vodo, od zgoraj navzdol, torej od države k lokalnim skupnostim, kar narekuje tudi evropska konvencija o krajini Sveta Evrope.«

dr. Maja Simoneti, krajinska arhitektka

Ključne težave vidi predvsem v pridobivanju in preverjanju podatkov in dolgotrajnosti postopkov. »Kršitelji izkoristijo vsa pravna sredstva, da jim ni treba izpolniti inšpekcijske odločbe. V naši občini poskušamo delovati tudi preventivno in izobraževalno, poskrbeli bomo za strokovne usmeritve in podlage ter pravne dokumente.«

Dokler bo tako, kot je, se je mogoče zateči h kakšni gverilski rešitvi, kakršno je za svojo diplomsko nalogo na temo transformacije javnega prostora z vizualnimi sporočili (iz)našla študentka ljubljanske akademije za likovno umetnost in oblikovanje. Po načelih koncepta družbeno odzivnega komuniciranja in prakse, kulturne sabotaže oziroma kreativnega upora (*culture jamming*) je s črno barvo intervenirala v občestne jumbo panoje po Sloveniji. Med drugim je tako pomenljivo »zatemnila« oglas mobilnega operaterja, v črni pa je končno zasijala le beseda *Svobodni*.

»Spreminjajo slovensko krajino, kakovost bivanja v mestih in krajih, podoba mesta, varnost na cesti pa tudi to, kako ljudje razumemo sebe v javnem prostoru in družbi.«
Darja Matjašec, Biotehniška fakulteta UL

MB-TEDEN) Luknje

ANDREJ PETELINŠEK

Nina Ambrož

14.12.2019, 01.49

Na argument mariborskega županstva, da je vsaka investicija korak k revitalizaciji in razvoju, človek povprečne pameti težko pristane. Kljub temu da so mislili naložbe na neurejenem območju, konkretno načrtovano stanovanjsko gradnjo z nebotičnikoma v Maksovi jami ob Ruški cesti v Mariboru, kjer so sprhnele Kanglerjeve sanje o kulturnem centru in Fištavčeve o univerzi in je že nekaj let brezno. Že prav, da se gradi, a če stoično prenašamo ali prikimavamo filozofiji, bolje, da se (pač nekaj) postavi, kot da zevajo luknje, lahko zlahka zdrsnemo na pot kakšne urbanistično, arhitekturno in gradbeno zavožene, recimo, Albanije. Ali pa na domače Studence okoli nakupovalnega središča, če pretiravamo, kjer spremljamo masovno novogradnjo tako imenovanih socialističnih čebeljakov ali lukenj za bivanje.

Gradnja novih stanovanj v takšnem obsegu, kot se po Mariboru bohota zdaj, niti ne bi bila potrebna, če bi vzdrževali stare, prazne nepremičnine. Še bolj kot Maksova luknja so oživitve potrebna luknjasta, propadajoča in prazna stanovanja, ki jih je v Mariboru ogromno - praznih je približno 9500 ali vsako šesto stanovanje. Med njimi so tudi občinska, zato naj se čut do obnov uprizarja še tam.

Območje ob Dravi, kamor investitor Imo-Real vrisuje enajst- in osemnadstropno stolpnico, je pomembno, saj bistveno predstavlja identiteto Maribora. Reke in nabrežja imajo moč in poseben status. Ali bosta objekta prispevala k urbanističnemu redu ali neredu, bodo povedali arhitekti. Bosta usklajena z okolico, kjer so pretežno za več kot pol nižje stavbe? Bo sprehajalec ob Dravi ob pogledu na nebotičnika dobil občutek, da se bosta zvrnila nanj, se grenko šalijo strokovnjaki, ki se ukvarjajo s kulturno dediščino. Bo vodič turistu, ko ga bo peljal po Dravi, razlagal: Tu so stanovanja, tukaj tudi, pa tu bodo tudi? V mestih po svetu ob rekah običajno stojijo signifikantne hiše, (državne, lokalne) palače, gledališča, galerije ... Prostor je vendarle dobrina, ni vseeno, kaj v njem stoji. Urbanisti morajo gledati širše in dlje, ne le kup birokratskih zapovedi. V

Mariboru, pravzaprav po celi Sloveniji, pa se ob kakšnih projektih rado z(go)di, da upravljavci mest in države hlapčevsko čakajo zasebnega investitorja, da mu poštempljajo načrt in poceni prodajo še kakšen kos javne zemlje.

Še bolj kot Maksova luknja so oživitve potrebna luknjasta, propadajoča in prazna stanovanja, ki jih je v Mariboru ogromno

Imo-Real ni kak majhen, zelen brezzveznik iz Murske Sobote, ki ne bi znal delati biznisa in zastopati svojih podjetniških interesov. Gre za nepremičninsko družbo povezano z vplivno družino Polanič, ki obvladuje več področij, od **gradbeništva** (Pomgrad) do prehrane (Panvita). Tudi kakšnega političnega in medijskega strica poznajo.

OGLAŠEVANJE

Kaj sledi, lahko predvidevamo. Ker se cikli ponavljajo. Mariborski nepremičninski balon se napihuje, banke že cvikajo pri kreditiranju. Sekira bo v med padla tistim, ki bodo stanovanja končali in prodali prvi ali pa bodo kako drugače spretni. Drugim in tretjim se lahko zgodi, da jim bo sekira padla na glavo. In spet bodo luknje.

Slovinci nismo prav produktivni. Kaj delamo narobe?

Čas branja: 2 min

4

14.12.2019 20:20

Na okrogli mizi, ki so jo izpeljali na dogodku z naslovom Dvig produktivnosti se začne z upravljanjem delovnega časa, so sogovorniki iskali recept, kako dvigniti produktivnost domačih podjetij, ki je še vedno pod povprečjem Evropske unije

MIRAN VARGA

Foto: Sasa Ribic

Več iz teme:

[ikt >](#)[kadri >](#)[informacijska tehnologija >](#)[upravljanje kadrov >](#)[Matej Košmrlj >](#)[Euro Plus >](#)[Sabina Sobočan >](#)[Varis >](#)[Roto >](#)[Štefan Pavlinjek >](#)[Tone Stanovnik >](#)

»Nimamo strojev, zaposluje ljudi in njihove možgane. Merjenje časa nam pomaga, da natančno vemo, kam vlagamo delo – delovni čas zaposlenih spremljamo že 15 let,« je povedal **Matej Košmrlj**, direktor podjetja **Euro Plus**. Kot je pojasnil, so letos uvedli tudi napredno analizo. »Vprašali smo se ne le, koliko zaposleni delajo, temveč ali delajo prave stvari. Na ta način smo v pol leta produktivnost dvignili za več kot polovico.«

Cilj vodstva podjetja Euro Plus je, da zaposleni opravijo vsaj šest ur učinkovitega dela na dan. Med drugim merijo tudi izgubljen čas zaposlenih. Tako na primer spremljajo, za katere stranke in izdelke porabijo koliko časa, v katere inovacije in izdelke vlagajo največ časa ter koliko časa porabijo za odpravljanje napak.

Izzivi poslovnega okolja narekujejo agilnejše poslovanje

Sabina Sobočan iz podjetja **Varis** je predstavila spremenljive razmere v panogi **gradbeništva**, ki vplivajo na njihovo delo. »V preteklosti smo se na naročila lahko zanesli z vsaj 80-odstotno gotovostjo. Danes pa jih lahko kupci večkrat spreminjajo, neredko se zgodi, da zamuja kakšna oprema ali material, kar močno vpliva na planiranje in terminiranje proizvodnje – zanesemo se lahko le še na okoli 40 odstotkov stvari.«

V Varisu zato naslednje leto načrtujejo popolno digitalizacijo evidenc delovnega časa in poslovnih procesov, povezanih z načrtovanjem proizvodnje. Digitalizacija je že doslej močno dvignila produktivnost zaposlenih, prihodnje leto pa naj bi dodatni digitalizacija in optimizacija v podjetju poskrbeli za še dodaten skok – pričakujejo, da se bo produktivnost dvignila za dodatnih 20 do 30 odstotkov.

Zaposleni naj vsak hip ve, koliko je s svojim delom zaslužil

Zanimiv pristop so ubrali v družinskem podjetju **Roto**, kjer uporabljajo rešitve za beleženje in upravljanje delovnega časa že več desetletij. Informacijski sistem podjetja natančno beleži vse stroške dela in materialov ter jih zaposlenim poda v zanje razumljivi obliki. »Imamo natančno izračunano vrednost dela v ceni posameznega izdelka. Vsak zaposleni lahko na mobilniku preveri, koliko je s svojim delom zaslužil na posamezen dan. To dviga motivacijo,« je povedal **Štefan Pavlinjek**, direktor podjetja Roto.

Avtomatizacija beleženja prisotnosti in dela

Vsa podjetja, ne le proizvodna, razmišljajo o tem, kako bi od prihoda do odhoda zaposlenih najbolj optimizirala njihovo delo. Kot je pojasnil **Tone Stanovnik**, direktor podjetja Špica, ki je organiziralo dogodek, so bile rešitve za beleženje delovnega časa v preteklosti predvsem ukrep vodstva za večji nadzor zaposlenih. »Danes je drugače, saj te rešitve zaposlene tudi opolnomočijo,« je dejal Stanovnik in dodal, da rešitve za upravljanje delovnega časa postajajo že skoraj nevidne. »Terminale na vhodih zamenjuje pametni telefon v žepu, kmalu pa bo zaposlene in njihove aktivnosti prepoznal kar prostor sam in jih ustrezno beležil, informacijski sistem pa knjižil.«

Danes lahko zaposleni prek telefona preverijo delovni urnik, se prijavijo na delovno mesto ali za določeno nalogo, oddajo vlogo za dopust in podobno. »Skratka, v krajšem času postorijo bistveno več. Rezultat rabe rešitev za upravljanje delovnega časa je zato vsekakor tudi višja produktivnost,« je še povedal Stanovnik.

Krajani dvomijo, da bo sistem učinkovit

Majda
Horvat,
14. 12.
2019

Foto:jure Zauneker

»Stroki načeloma kaže verjeti in ta pravi, da je sistem dober,« je izjavil moravskotopliški župan Alojz Glavač. Fotografija Jure Zauneker

Aktualno

Bojijo se, da bo ob močnih nalivih voda zastajala in poplavljala hiše – Stroka zagotavlja, da je po fizikalnih zakonih projekt tehnično dovršen

Krajani Moravskih Toplic, ki živijo v Levstikovi in Kratki ulici, so 8. novembra prejeli obvestilo javnega komunalnega podjetja Čista narava, da bodo v torek, 12. novembra, začeli v omenjenih ulicah graditi meteorno kanalizacijo, kar naj bi občasno motilo dostop do stanovanjskih objektov. Nekatere prebivalce Levstikove ulice je pri tem zmotilo, da jih nista ne občina kot investitor ne izvajalec del prej seznanila z načrtovanimi deli, nihče pa jim tudi ni predstavil projekta. Informacije so potem iskali kar sami, vendar kljub zagotovitvam odgovornih, predvsem gradbenega inženirja Milana Šadla, da sistem ustreza vsem standardom in kriterijem, ter investitorja, da se bo s tem izboljšala poplavna varnost, nekateri lastniki hiš blizu potoka Lipnica, kamor je speljana padavinska voda, dvomijo, da bo sistem učinkovit tudi ob

visoki vodi oziroma neurjih z močnimi nalivi.

Bojijo se poplav

Kako sami vidijo stvari? Iztočna cev meteorne kanalizacije je glede na dno potoka, ki je v osnovi zelo plitek, položena globoko, kar pomeni, da potok ob visoki vodi ne bo mogel sprejemati padavinske vode. Pritisk vode v obratni smeri naj bi preprečevala loputa, so krajanom pojasnili odgovorni. Ob močnih padavinah bo padavinska voda zastajala, se bojijo krajan, in se prelivala na njihova dvorišča oziroma spodnje prostore hiš, kar so v preteklih letih že doživeli. Količina vode bo celo še večja, pravijo, ker je v meteorno kanalizacijo speljana voda s streh novih stanovanjskih objektov oziroma se bodo nanjo lahko priključile obstoječe hiše. Na koncu Levstikove ulice prav zdaj končujejo gradnjo sedmih modernih stanovanjskih hiš, imenovanih Sončna oaza, investitorja Recal Media. Krajan prav tako opozarjajo, da je struga potoka precej zavita, zamuljena in obrasla, kar po njihovem mnenju še otežuje hitro odtekanje vode. Predvsem pa jim ni poznano, za kakšno količino padavinske vode je bil sistem zasnovan.

Osem lastnikov hiš v Levstikovi ulici je zaradi domnevnih nepravilnosti pri gradnji meteorne kanalizacije pisalo inšpekcijski službi ministrstva za okolje in prostor v želji, da preverijo navedena dejstva, sprejmejo njihovo pobudo ter uvedejo inšpekcijski postopek.

Stroka trdi, da je sistem dober

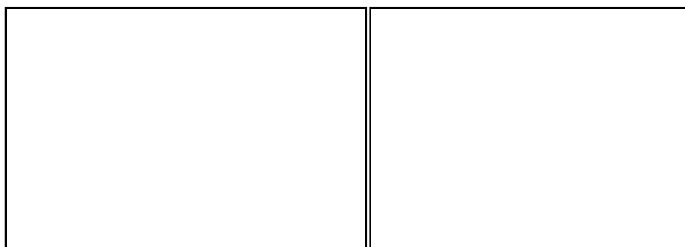
Milan Šadl je povedal, da so se nekateri lastniki hiš v Levstikovi ulici oglasili tudi pri njem in da jim je podrobno predstavil sistem meteorne kanalizacije. Poudaril je, da so projekt izvedli na osnovi izdelane projektne dokumentacije, ter zagotovil, da je tehnično povsem pravilen. »V primeru izjemnih razmer oziroma ob zelo veliki količini dežja je v sistemu predvidena možnost prelivanja padavinske vode iz meteorne v fekalno kanalizacijo,« je še povedal Šadl. Zagotavlja tudi, da bo na osnovi fizikalnih zakonov sistem deloval stototno. Glede prijave, ki so jo zaradi dvomov krajan poslali inšpektoratu za okolje, pa je dejal, da je dobro, če bo še kdo drug predstavil svoje ugotovitve, vprašanje pa je, kako se bo občina potem odločala glede morebitnih stroškov, ki bodo s tem nastali.

»Stroki načeloma kaže verjeti in ta pravi, da je sistem dober,« ob tem pravi moravskotopliški župan Alojz Glavač. Vsekakor pa je glede poplavne varnosti vsaj tako učinkovit, kot je bil dosedanj. Poudaril je, da je zaradi prepovedi spuščanja padavinske vode v fekalno kanalizacijo občina dolžna vzpostaviti ločena sistema, po novi **gradbeni zakonodaji** pa brez tega tudi ni mogoče graditi novih stanovanjskih objektov.

Lipnica slabo vzdrževana

Župan se strinja z ugotovitvami krajanov, ki pravijo, da potok Lipnica ni vzdrževan in lahko to ovira odtekanje padavinske vode. Dodal je, da občina nima pristojnosti za urejanje potoka, se pa z Antonom Kustecem, vodjem murskosoboškega urada Direkcije za vode, že dogovarjajo o urejanju vodotoka.

»Ob rednem vzdrževanju večjih posegov na potoku Lipnica v tem trenutku nimamo v načrtu,« je povedal Kustec, so pa v delu struge dodatna vzdrževalna dela izvajali pred približno dvema letoma. Res pa je, še pove Kustec, da načrtujejo dvig levega brega potoka po strugi navzgor, s čimer naj bi preprečili vdor poplavne vode v naselje. Glede možnosti za poglobitev struge Lipnice je Kustec dejal, da to zaradi visoke podtalnice ne pride v poštev.

moravske-toplice

komunalnega-podjetja-čista-narava

Narejeno v Nemčiji ni več blagovna znamka, ki se prodaja sama od sebe

Nemško gospodarstvo se je že dvakrat le za mišjo dlako izognilo tehnični recesiji in tudi napovedi niso pretirano rožnate.

Objavljeno
14. december 2019 06.00

Posodobljeno
14. december 2019 06.00

Odpri galerijo

Nemška avtomobilska industrija, ki jo do nedavnega še veljala za alfo in omego v panogi v svetu, je tista, ki jo je padec svetovnega povpraševanja najbolj prizadel. FOTO: Reuters

[Barbara Zimic](#)

Globoko ekonomsko krizo, ki je leta 2008 pretresla svet, je Nemčija preživela samo z nekaj praskami. V povprečju je v zadnjih desetih letih dosegala okoli enoinpolodstotno gospodarsko rast. To na prvi pogled ni videti veliko, a je za razvito veliko gospodarstvo spodoben rezultat. Brezposelnost je v tem času padla na rekordno nizkih pet odstotkov. Era kanclerke Angele Merkel se bo v zgodovino zapisala kot eno ekonomsko najugodnejših obdobij v nemški zgodovini.

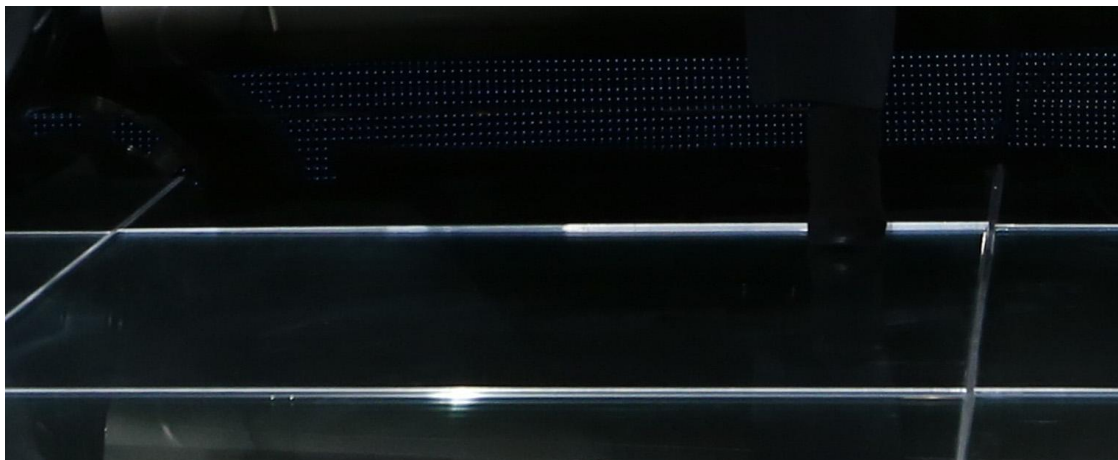
Kot vsaka »pravljica« se je tudi zgodba o nemškem gospodarskem vzponu začela krhati. Gospodarska rast od lanskega leta upada. Nemško gospodarstvo se je že dvakrat le za mišjo dlako izognilo tehnični recesiji in tudi napovedi niso pretirano rožnate. Prihodnje leto naj bi se BDP zvišal za manj kot odstotek – če upoštevamo dejstvo, da bo več delovnih dni, komaj za pol odstotka. Za to so krivi že znani zunanji dejavniki: trgovinska vojna med Kitajsko in ZDA in posledično krčenje trgovine, padajoče povpraševanje po nemškem izvozu, brexit in druga globalna trenja ter spremembe v globalnih proizvodnih verigah.

Razlog, da so trenja v globalni ekonomiji relativno močno prizadela nemško gospodarstvo, tiči v dejstvu, da je Nemčija v primerjavi z drugimi velikimi razvitimi gospodarstvi precej bolj odvisna od izvoza. Velika razvita gospodarstva se večinoma precej bolj zanašajo na domačo potrošnjo kot na izvoz. Za nekatere ekonomske in politične analitike je nemški ekonomski model velika hiba, za druge znak moči gospodarstva. Kot je za *Delo* povedal Nils Jannsen s kielskega Inštituta za svetovno gospodarstvo, visok delež izvoza dokazuje, da so nemška podjetja dobro vpeta v svetovno ekonomijo. »To lahko kratkoročno vodi v večja konjunkturna nihanja, dolgoročno pa zagotavlja višjo blaginjo.«

Gospodarski model: parazitiranje

A za nekatere, predvsem tuje kritike, pa ne izključno zanje, to na drugi strani pomeni, da Nemčija raste na račun svojih partnerjev. Ameriški predsednik Donald Trump in francoski predsednik Emmanuel Macron sta nemški gospodarski model označila za, grobo rečeno, parazitiranje. Nemčija z zategovanjem pasu, stiskanjem plač (slednje so se sicer v zadnjih nekaj letih vendarle začele precej dvigati), varčevanjem, proračunskimi presežki in rekordnimi presežki v plačilni bilanci destabilizira ekonomska razmerja znotraj EU. Pa tudi širše, na primer v odnosu do ZDA, zaradi česar Trump še vedno grozi s carinami.

Era kanclerke Angele Merkel se bo v zgodovino zapisala kot eno ekonomsko najugodnejših obdobjev v nemški zgodovini. FOTO: Reuters

Hans Kundnani, avtor knjige *Paradoks nemške moči*, sicer raziskovalec na Kraljevskem inštitutu za mednarodne zadeve v Londonu, je v nedavnem prispevku za *Frankfurter Allgemeine Zeitung* med drugim zapisal, da je premislek o nemškem ekonomskem modelu, ki temelji na izvozu, bržčas največji izziv za nemško politiko. Visoki trgovinski presežki nemškega gospodarstva so poskrbeli za nejevoljo partnerjev na nasprotni strani. Kundnani opozarja, da Nemčija v evrskem območju močno otežuje izravnavo makroekonomskih neravnovesij med državami in ogroža dolgoročen obstoj skupne valute. In v teh trditvah ni osamljen. Tudi v nemški ekonomski srenji je že mogoče najti glasove, ki opozarjajo, da se bo Nemčija vendarle morala odpovedati črni ničli in začeti več investirati.

Investicijskih potreb je več kot dovolj: mobilno telefonsko omrežje je prelučnjano bolj kot švicarski sir, gre reklo v Nemčiji; obnove potrebnih je na tisoče mostov in kilometrov cest, z avtocestami vred; digitalizacija industrije je šele na začetku; avtomobilska industrija je na prelomnici; v zdravstvu, šolstvu, varstvu predšolskih otrok je manko zaposlenih ponekod že tako velik, da so ustanove prisiljene zapirati svoja vrata. Za lažjo predstavo: delež BDP, ki ga Nemčija namenja za investicije, se je od leta 2000 znižal z 21 na 17 odstotkov. V Nemškem inštitutu za ekonomske raziskave DIW so izračunali, da manko investicij v državi na podlagi tega padca znaša okoli 40 odstotkov BDP ali en trilijon evrov. Na inštitutu opozarjajo, da skromne investicije ogrožajo dolgoročno rast.

Jannsen se strinja, da investicije dolgo časa niso bile v središču pozornosti ekonomske politike. »Od leta 2001 se je vrednost javne infrastrukture skrčila za 6,5 odstotka. Lani je sicer država sredstva za investicije povečala za več kot deset odstotkov, a ker so hkrati cene v **gradbeništvu** narasle za pet odstotkov, je velik del teh sredstev izpuhtel v višjih cenah. V tem trenutku zato dodatno zvišanje javnih investicij ne bi imelo zelenih učinkov, saj so kapacitete prezasedene in bi bil učinek le dodatna rast cen. Bolj smiselno bi bilo dolgoročno stabilizirati raven sredstev za investicije, še zlasti na lokalni ravni, saj so prav občine najbolj odgovorne za javne investicije. Na ta način bi investicije bile manj odvisne od konjunkturnih nihanj,« predlaga Jannsen in se tako pravzaprav zavzema za razrahljanje fiskalnega pravila, ki ga je Nemčija v ustavo zapisala leta 2009 in še posebej negativno vpliva prav na zadovoljevanje na lokalni in regionalni ravni.

Akutni problem – kriza v avtomobilski industriji

Vlada Angele Merkel se izzivov vsaj deloma zaveda, a vprašanje je, ali se jih loteva na pravem koncu oziroma ali so razmere že dovolj kritične, da bi se jih resneje lotila. Za zdaj vse kaže na to, da so v nemški vladi v razmerami v gospodarstvu zadovoljni. Proračun za prihodnje leto znova sledi cilju tako imenovane črne ničle oziroma izravnane proračuna. Minister za gospodarstvo Peter Altmeier je sicer zastavil »novo« industrijsko politiko države, napovedal investicije v e-mobilnost, financiranje razvoja baterij za električna vozila, e-polnilnic na cestnem omrežju, razvoj umetne inteligence, digitalizacijo industrije. V vladi se poigravajo tudi z idejo o zaostrovanju prevzemnih pogojev za tehnološko najnaprednejša podjetja. Zbodel jih je predvsem prevzemni pohod kitajskih podjetij, konkretnije prevzem Kuke. V vladi se namreč bojijo, da bi jim iz rok spolzele najnaprednejše tehnologije, še zlasti vse, ki slišijo na ime internet stvari in pri katerih so trenutno v ospredju v ZDA in nekateri azijski velikani.

Nils Jannsen opozarja, da bo morala vlada prej ali slej znova začeti razmišljati o ukrepih, ki bodo spodbujali rast. Trenutna upočasnitev rasti je, kot pravi, še najmanjši problem. Bolj ga skrbijo dolgoročni trendi, namreč staranje prebivalstva, ki bo močno znižalo potencialno rast nemškega gospodarstva. Vlada bo morala začeti sprejemati reforme, ki bodo zagotavljale dolgoročno stabilnost socialnih sistemov, zaposlene spodbujale k daljši delovni dobi in spodbujale investicije.

A trenutno mora nemško gospodarstvo poiskati rešitve za prvovrsten akutni problem – krizo v avtomobilski industriji. Res je, da je Tesla napovedala, da bo prvo tovarno električni vozil v Evropi gradila v Nemčiji, kar naj bi dokazovalo, da je ta država še vedno svetovno številka ena v tej industriji. A prav nemška avtomobilska industrija je tista, ki jo je padec svetovnega povpraševanja najbolj prizadel. Do nedavnega je še veljala za alfo in omego v panogi v svetu, zdaj pa dokazuje, kako hitro je lahko primat načet. Za gonilo panoge je dolga leta veljal dizelski pogon. Vsako leto so bili motorji učinkovitejši in manj pogoltni, a afera z izpusti je razkrila, da so nemški avtomobilski velikani ohranjali primat s kopico umazanih laži. Ko so bile laži razkrite, se je zgodba o uspehu sesula kot hišica iz kart. Medtem so nemško avtomobilsko industrijo konkurenti začeli prehitevati po desni z električnimi in samovozečimi vozili, s pametnimi sistemi in umetno inteligenco. Namesto da bi električna vozila prodajali BMW, Volkswagen, Audi in Mercedes, jih prodaja Tesla.

Za gonilo panoge je dolga leta veljal dizelski pogon. Vsako leto so bili motorji učinkovitejši in manj pogoltni, a afera z izpusti je razkrila, da so nemški avtomobilski velikan ohranjali primat s kopico umazanih laži. Ko so bile laži razkrite, se je zgodba o uspehu sesula kot hišica iz kart. FOTO: Reuters

Hkrati z e-mobilnostjo, pri kateri so Nemci povsem zaspali, je industrija utrpela šok še zaradi splošnega padca povpraševanja zaradi slabitve svetovnega gospodarstva, ki ga je v veliki meri povzročila trgovinska vojna med ZDA in Kitajsko. Padec povpraševanja je celo večji, kot je bil ob ekonomski krizi leta 2008, ko je nemška vlada priskočila na pomoč avtomobilski industriji s finančnimi injekcijami. Danes o podobnem paketu vlada ne razmišlja, je pa uvedla subvencije za nakupe električnih vozil.

Nemški avtomobilski velikan drug za drugim napovedujejo množična odpuščenja. Skupaj bo samo v nekaj letih v panogi zaposlenih za približno 30.000 manj ljudi. Gre za tektonske spremembe. Ne le v panogi, ampak tudi v celotnem nemškem gospodarstvu. Avtomobilska industrija, skupaj z dobavitelji in pomožnimi dejavnostmi, zaposluje kar okoli dva milijona ljudi. Je daleč največja panoga v predelovalnih dejavnostih in predstavlja velik delež izvoza, ki pa se od leta 2017 vztrajno krči. Carl Friedrich Benz, nemški avtomobilski pionir, danes zagotovo ne bi bil najbolj srečen.

V *Spieglu* so se ne tako davno spraševali, ali je nemško avtomobilsko industrijo sploh še mogoče rešiti. Predsednica CDU Annegret Kramp-Karrenbauer je na kongresu stranke, ki zadnje štiri vladne mandate kroji ekonomsko politiko države, potarnala, da se nemška industrija hvali s patenti izpred stotih let, vprašanje pa je, ali se bo lahko s kakšnim pohvalila tudi čez sto let. Čeprav ta stavek nemški industriji deloma dela krivico, pove tudi, da je nemška industrija vsaj deloma zaspala na starih lovorikah. Še posebej, ko gre za nove tehnologije, povezane z internetom stvari.

Samo drobtinice niso več dovolj

Nemci se radi pohvalijo, da je njihova industrija močna in izvozno uspešna zaradi kakovosti. *Narejeno v Nemčiji* je blagovna znamka, ki se prodaja sama od sebe. A vsi o tem niso tako prepričani. David Milleker, analitik iz Union Investment, je nedavno za finančni časnik *Capital* opozoril, da se izvozni primat nemške industrije v EU izteka. Pa ne zato, ker bi padla kakovost, kar bi pričakovali, če je izvoz odvisen predvsem od kakovosti, ampak zato, ker v industriji pešajo stroškovne prednosti. Nemčija je na prelomu v novo tisočletje veljala za bolnika Evrope, s trdovratno visoko brezposelnostjo in skromno gospodarsko rastjo. Nemci so se odločili stisniti zobe. Vlada socialdemokrata Gerharda Schröderja je skozi parlament spravila obsežno reformo *Agenda 2010*, ki je Nemce s prek 15-letno stagnacijo plač prisilila v varčevanje, podjetjem pa omogočila povečati cenovne konkurenčne prednosti glede na trgovinske partnerice.

Si predstavljate, da bi v Sloveniji dejali, da plač ne bomo višali 15 let, da bi pomagali izvoznemu gospodarstvu? Si predstavljate, da bi francoski predsednik Emmanuel Macron povedal Francozom kaj podobnega? Francozi bi ga dali na giljotino! Ne pa Nemci. Nemci so v dobro države in njenega gospodarstva pripravljeni požreti tudi dolgoletno stagnacijo plač. Kot so se bili pripravljeni po drugi svetovni vojni odpovedati vsem svojim prihrankom, da bi pomagali zagnati gospodarstvo in obnoviti državo. Ni splošno znano, a Nemci so ob koncu druge svetovne vojne v dobro gospodarstva določili valutno menjavo, ki je državljanom prihranke spremenila v prah.

Kakšna bo torej prihodnost nemškega gospodarstva? Bržčas se je mogoče strinjati z Annegret Kramp-Karrenbauer, da nemška industrija morda ni vedno prva v inovacijah, da pa se zna prilagoditi in nadomestiti zaostanek. FOTO: Reuters

Tega je zdaj konec. Plače v Nemčiji se zadnja leta višajo in zahteve delojemalcev ne poenjajo. Stavke z zahtevo po zvišanju plač za več odstotkov so postale stalnica v skoraj vseh panogah. Nemci niso več zadovoljni zgolj z drobtinami. Dohodkovna neenakost se večja, nezadovoljstvo med ljudmi s socialno-ekonomskim modelom države pa posledično narašča. O tem, zakaj je Nemčiji v zadnjih desetih letih šlo tako dobro, je bilo prelitega že veliko črnila: podcenjen nemški evro, politika nizkih obrestnih mer ECB, stagnacija plač, kitajski uvoz ... Osredotočimo se na kitajski šok. Mnoge države so z vzponom Kitajske čutile močan glavobol, nemškemu gospodarstvu pa je odpiranje Kitajske koristilo. Po dostopnih izračunih je v Nemčiji zaradi vstopa Kitajske v mednarodne trgovinske in proizvodne tokove nastalo več delovnih mest, kot jih je izginilo, natančneje okoli 400.000. Nemčiji je, po zaslugi specifične strukture izvoza, v kateri velik delež predstavljajo investicijske dobrine (stroji) in avtomobili, uspelo izkoristiti večje povpraševanje Kitajske po specifičnih tehničnih proizvodih, v katerih je Nemčija že od nekdaj svetovna velesila.

Kakšna bo torej prihodnost nemškega gospodarstva? Bržčas se je mogoče strinjati z Annegret Kramp-Karrenbauer, da nemška industrija morda ni vedno prva v inovacijah, da pa se zna prilagoditi in nadomestiti zaostanek. Na to je, ko vrag vzame šalo, pripravljeno tudi ljudstvo, kar so Nemci že večkrat dokazali. Je pa hkrati tudi res, da se tokrat inovacije dogajajo predvsem v storitvenem segmentu gospodarstva in storitve niso tista dejavnost, po kateri bi Nemci kakorkoli sloveli v svetu v pozitivnem smislu. Nemško gospodarstvo je tako pred dvojnimi izzivom: reformirati bo moralo ključno predelovalno panogo in spremeniti tudi svoj pogled na pomen storitev v ustvarjanju BDP. V nasprotnem bodo nemški politiki še dolgo zaman iskali nemška podjetja na lestvici največjih na svetu.

[SOBOTNA TEMA](#) | [OGLAŠEVANJE V JAVNEM PROSTORU](#) | [KRAJINSKA ARHITEKTURA](#)

Moja dežela in njeni oglasi

Ne povsem jasna zakonodaja, pomanjkljiv nadzor in iznajdljivost oglaševalcev se zrcalijo v poplavi oglasov, ki degradirajo javni prostor, identiteto krajev in krajine

Objavljeno
14. december 2019 18.00

Posodobljeno
14. december 2019 18.00

Odpri galerijo

V občini Škofja Loka je največ oglasov na kozolcih. Arhiv Landezine

[Saša Bojc](#)

Oglasi se ne vsiljujejo le s televizijskih in računalniških zaslonov, »izdelki v akciji« kričijo tudi s pročelij stavb, travnikov, koruznih polj in zakrivajo poglede na gorske vršace, za povrh jih ne moremo ne ugasniti ne prevrteti. »Spreminjajo slovensko krajino, kakovost bivanja v mestih in krajih, podoba mesta, varnost na cesti pa tudi to, kako ljudi razumemo sebe v javnem prostoru in družbi,« opominja krajinska arhitektka, docentka z Biotehniške fakultete UL Darja Matjašec. Dodaja, da je Slovenija ena redkih držav, če ne celo edina v Evropski uniji, ki nima jasno reguliranega oglaševanja na prostem.

To potrjuje že izlet čez avstrijsko mejo, kjer naenkrat zavlada brezglasni zen, krajina, ki je ne poseljujejo oglasi. »V Avstriji so kriteriji za občestno oglaševanje zunaj naselij tako strogi, da je zaradi varnosti v prometu oglaševanje skorajda nemogoče. Za vsak oglas je treba pridobiti dovoljenje, izdajo ga le, če ugotovijo nujen ali javni interes. Podobno je na Švedskem, Danskem, Nizozemskem ..., še posebno strogi so v Franciji. Med drugim je prepovedano oglaševanje na zgodovinskih in naravnih spomenikih, v nacionalnih in naravnih rezervatih, pa tudi na stebrih za elektriko, telekomunikacije, javno razsvetljavo, določene so stroge tehnične zahteve glede gostote ...« pripoveduje sogovornica.

11 dokumentov, 3 ministrstva, 3 inšpektorati pa še občine

Pri nas to področje ureja devet zakonov in dve uredbi ter sodi v pristojnost treh ministrstev (ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ministrstvo za okolje in prostor, ministrstvo za infrastrukturo) in pripadajočih inšpektoratov, z zakonom o urejanju prostora pa tudi v pristojnost in ukrepanje občin. Njihovi predstavniki so na nedavnem simpoziju *Oglaševanje v javnem prostoru* (v organizaciji platforme Landezine) v en glas ugotavljali, da imamo ustrezno zakonodajo, slabše je pri nadzoru in izvajanju sankcij, deloma tudi zaradi premajhnega števila inšpektorjev, poleg tega imajo ti za prioriteta področja tista, ki bi lahko ogrozila zdravje in življenje ljudi, živali ter premoženje večje vrednosti. Najprej je treba poskrbeti, da so varne hrana, voda, stavbe, ceste in podobno.

Postopke odstranjevanja oglasov s kmetijskih zemljišč so na inšpektoratu za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (na podlagi zakona o kmetijskih zemljiščih) začeli leta 2015, a so prvo potrjeno odločbo z upravnega sodišča prejeli šele predlani. In na njeni podlagi lahko nadaljevali delo. Na leto uvedejo 40 inšpekcijskih postopkov, ki se končajo z odstranitvijo oglasa. A kljub temu se dogaja, da na isti parceli kmalu zatem postavijo novega in potem je na novo treba začeti tudi postopek za ponovno odstranitev. Za učinkovitejše delo bi potrebovali predvsem jasnejši zakon o kmetijskih zemljiščih, ugotavljajo, saj so edine oprijemljive besede, na podlagi katerih lahko ukrepajo, da je kmetijska zemljišča treba uporabiti v skladu z njihovim namenom.

Po zakonu pa je minimalna obdelava kmetijskega zemljišča že to, da je trava pod oglasnim panojem pokošena enkrat na leto. Postopke bi skrajšali že z implementacijo določila, da je oglaševanje na kmetijskih zemljiščih povsem prepovedano in da je za nezakonito postavitve odgovoren lastnik parcele. Tako bi takoj imeli zavezanca v postopku in ne bi bilo več treba iskati lastnika oglasnega panoja, lastnika konstrukcije ali zakupnika dela parcele, so pojasnili.

Oglasni panoji so tudi minornega pomena z vidika inšpektorata za okolje in prostor oziroma gradbene inšpekcije. Poleg tega je ta pristojna le za nadzor oglasov, ki potrebujejo gradbeno dovoljenje. V večini primerov pa so oglasi oziroma njihovi panoji enostavni objekti, ki ga ne potrebujejo ali sploh ne sodijo med objekte – ker so premični, nameščeni na vozila, table, fasade ali ograje. V tem primerih gradbena inšpekcija nima pristojnosti. Lahko pa omejitev pri postavljanju panojev določijo občine v občinskem prostorskem načrtu in so s svojimi (med)občinskimi inšpekcijami pristojne tudi za nadzor in sankcije. Kot so zapisali na gradbenem inšpektoratu, niso v preteklem obdobju odstranili nobenega objekta, ki bi imel funkcijo oglaševanja.

Povišali kazni

Oglasi, ki stojijo ob državnih cestah, sodijo v pristojnost inšpektorata za infrastrukturo, ki je prav zaradi porasta prijav in problematike oglaševanja že predlani povečal nadzor. Lani so opravili 365 pregledov in uvedli 213 inšpekcijskih postopkov ter izrekli za 91.200 evrov glob, do letošnjega oktobra že za 115.000 evrov. To jim je, kot so pojasnili, omogočila zaostritev cestnoprometne zakonodaje leta 2010, s katero so lahko posegli tudi v uporabo že obstoječih objektov. Kazni so zvišali z 200 evrov na 2000 za posameznike ter z 2000 evrov na 8000 za pravne osebe, ki brez soglasja postavijo oziroma uporabljajo objekt za obveščanje in oglaševanje na območju državne ceste ali ga postavijo v nasprotju s pogoji iz soglasja.

Ker ob avtocestah ni dovoljeno postavljati oglasnih objektov v varovalnem pasu 40 metrov, jih iznajdljivi oglaševalci postavijo na 41. meter in za povrh še večje. Če je to na njivi ali travniku, pride v pristojnost kmetijskega inšpektorata, kot zahtevnejši objekt pod gradbeno inšpekcijo, če je enostaven, pa v pristojnost občine, te pa področje urejajo vsaka po svoje. Po novem **gradbenem zakonu** imajo občinski inšpektorati namreč večja pooblastila, a mnoge občine se prav tako srečujejo s pomanjkanjem inšpektorjev ali pa jih sploh nimajo. Ker oglasi zakrijejo tudi kulturno dediščino, na inšpektoratu za kulturo in medije vsako leto prejmejo od pet do deset prijav domnevnih nepravilnosti, a jih v skladu s prostorsko zakonodajo običajno prav tako predajo občinski inšpekciji.

Najbolj kaotične so razmere v urbanem prostoru. »Pravna orodja za odstranjevanje oglasnih panojev so tam veliko bolj kompleksna, saj imamo opravka z različnimi spremenljivkami: javno/zasebno, začasno/stalno, temeljeno/obešeno in podobno. Kombinacije teh spremenljivk tvorijo posebne pravne statute, ki jih je težje urediti v enem zamahu. Toda tudi v odprti krajini, zunaj poselitvenih območij, še ni dobro definirano, ali so oglasi v skladu z zakoni ali ne. Mora biti jasno. Je pa v pripravi odlok o urejanju podobe naselij in krajine, ki je aktualen odgovor države na problem oglasnih panojev, čeprav bržkone ne bo prinesel sprememb v obsegu, kot bi si jih želeli,« poudarja krajinski arhitekt Zaš Brezar, pobudnik nedavnega simpozija.

Krajinski arhitekt dr. Maji Simoneti se zdi sporen prav prenos odgovornosti na občine oziroma lokalne skupnosti. »Občina, ki se znajde v slabem finančnem položaju, namreč lahko celo demokratično sklene in dovoli postavitev oglasnih objektov, da pridobi nekaj denarja. Poleg tega to ni lokalno vprašanje, nič drugače ni, če gre za Litijo ali Jesenice. Glede tega je smotno uvesti enotna državna pravila, ne da so od občine do občine različna. Ravnanje s krajino moralo biti kot ravnanje s pitno vodo, od zgoraj navzdol, torej od države k lokalnim skupnostim, kar narekuje tudi evropska konvencija o krajini Sveta Evrope.«

V večini evropskih držav imajo Foto Arhiv Landezine

Prvi v Evropi je bil Grenoble

Prvi večji kraj v Evropi, kjer so mestne oblasti po izteku pogodbe s podjetjem, ki trži oglase, prepovedale oglaševanje na ulicah, je bil Grenoble v Franciji. Še vedno aktualni župan Eric Piolle je želel manj stresno in agresivno ter bolj ustvarjalno mesto, da bi prebivalci namesto pozivanja k potrošništvu lahko opazovali okolico, s tem krepili identiteto, javni prostor pa bi vnovič postal bivalni prostor. Odstranili so 326 tabel oziroma več kot 2000 kvadratnih metrov oglaševalskih površin in namesto njih zasadili 50 dreves, izpad prihodkov pa »nadomestili« z varčevanjem na drugih področjih.

Prepovedi veljajo tudi v ameriških zveznih državah, med drugim v Vermontu, Mainu, na Havajih in Aljaski, med mesti, ki so najbolj drastično opravila z oglaševanjem, je São Paulo v Braziliji. Pred dvanajstimi leti je župan Gilberto Kassab implementiral zakon, s pomočjo katerega so v samo enem letu odstranili 15.000 jumbo plakatov in 300.000 (velikih) napisov in oglasov nad trgovinami. Sledil je Chennai v Indiji, leta 2011 so v Parizu predstavili načrte za zmanjšanje števila oglasov za tretjino, štiri leta pozneje so, denimo, v Teheranu 1500 oglasnih panojev za deset dni prelepili z umetniškimi deli ...

Rešitev je več. V boj se je ob lanskem prevzemu funkcije sistematično podal tudi škofjeloški župan Tine Radinja s sodelavci. »Pogledali smo, kako lahko čim hitreje ukrepamo. Večina oglasov, ki zakrivajo škofjeloške vedute, grad in cerkve, je na kozolcih. Ob glavnih prometnicah jih je 18 v funkciji oglaševanja, postavljenih večinoma na kmetijskih zemljiščih, na območjih kulturne dediščine, v varovalnem pasu ceste ... Lastnike smo povabili na razgovor, a so se odzvali le trije in se za odstranitev oglasov niso odločili, po neuradnih informacijah zanje dobijo vsaj 600 evrov na leto, kar za kmetovalca ni malo. Oglaševalske objekte, ki niso postavljeni v skladu z zakonodajo, smo tako prijavili pristojnim inšpektoratom, tudi za kulturo, vendar postopki še niso končani. Sami smo odstranili eno oglasno sporočilo na državnem zemljišču, s pomočjo inšpekcije za ceste pa še en jumbo plakat in nekaj manjših oglasnih sporočil. A smo iskali pozitivne spodbude. Za kozolce, ki niso v funkciji oglaševanja, smo razpisali subvencioniranje obnove in za to namenili 10.000 evrov. Ob prvem razpisu smo prejeli tri vloge,« je pojasnil Radinja.

»Ravnanje s krajino bi moralo biti kot ravnanje s pitno vodo, od zgoraj navzdol, torej od države k lokalnim skupnostim, kar narekuje tudi evropska konvencija o krajini Sveta Evrope.«

dr. Maja Simoneti, krajinska arhitektka

Ključne težave vidi predvsem v pridobivanju in preverjanju podatkov in dolgotrajnosti postopkov. »Kršitelji izkoristijo vsa pravna sredstva, da jim ni treba izpolniti inšpekcijske odločbe. V naši občini poskušamo delovati tudi preventivno in izobraževalno, poskrbeli bomo za strokovne usmeritve in podlage ter pravne dokumente.«

Dokler bo tako, kot je, se je mogoče zateči h kakšni gverilski rešitvi, kakršno je za svojo diplomsko nalogo na temo transformacije javnega prostora z vizualnimi sporočili (iz)našla študentka ljubljanske akademije za likovno umetnost in oblikovanje. Po načelih koncepta družbeno odzivnega komuniciranja in prakse, kulturne sabotaže oziroma kreativnega upora (*culture jamming*) je s črno barvo intervenirala v občestne jumbo panoje po Sloveniji. Med drugim je tako pomenljivo »zatemnila« oglas mobilnega operaterja, v črni pa je končno zasijala le beseda *Svobodni*.

»Spreminjajo slovensko krajino, kakovost bivanja v mestih in krajih, podoba mesta, varnost na cesti pa tudi to, kako ljudje razumemo sebe v javnem prostoru in družbi.«
Darja Matjašec, Biotehniška fakulteta UL